

ESTER

Quechua de Lambayeque

ESTER

**Quechua de Lambayeque
Incahuasi, Kañaris, Salas,
Miracosta (Cajamarca),
Chilcampampa (Piura)**

Las ilustraciones son propiedad de
© 1996 David C. Cook Publishing Company
y se usan con permiso.

ESTER
Quechua de Lambayeque

Primera edición, agosto del 2018
300 ejemplares

© 2018 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Hecho el Depósito Legal
en la Biblioteca Nacional del Perú
Nº 2018-19293

Publicado por
Liga Bíblica del Perú
Jr. Huaraz 2030 (CONEP)
Pueblo Libre, Lima, Perú

Distribuido por
Comunidad Evangélica Andina Lambayeque - CEAL

Impreso por
Ediciones Nova Print S.A.C.
Av. Ignacio Merino 1546, Lince
Lima - Perú
Diciembre del 2018

ESTER

1. ESTERMI MANDAKUQ KANANPAQ NOMBRAKARAN

(1.1—2.23)

Mandakuq Asuerotami Vasti mana kasuranchu

1 ¹Mandakuq Asueromi ciento veintisiete provinciakunapi mandakuq, India nacionmanta Etiopía nacionkaman. ²Chay tiempopi qami mandakuq Asueroqa Susa pueblopi tar mandakuyaq. ³Nataq kimsa añoa mandakuyarnaqa, tukuyta kusa nisha runakunapaq chaynulla servikuqninkunapaq ima kusa shumaq fiestata ruraran. Persia chaynulla Media shutiq nacionmanta soldadokunapa mandaqninkunata, provinciakunapa gobernadorinkunata chaynulla kusa nisha runakunata ima invitaran. ⁴Chaymi kusa shumaq mandakushanta chaynulla mandakushanpi kusa shumaq ima kaqkunataqa, ciento ochenta diata rikachikuran. ⁵Chaykunata rurat tukchirnaqa, tar mandakunan Susa pueblopi kaqkunapaq, kusa nisha kaqkunapaq chaynulla mana cuentachaypaqla kaqkunapaq ima qashan siete diata uk fiestata ruraran. Chaytaqami mandakunan wasipa huertanpa patiunpi ruraran. ⁶Nataq toldoqami yuraqwan azul raçhpakunawan ima rurakasha karan. Chay raçhpakunaqami marmolmanta rurakasha columnakunapi aypachikasha kaq platamanta rurakasha anillokunamanta, lino chaynulla morada hilowan watakasha karan. Chaynulla tar samanallapaqa platamanta oromanta rurakasha karan. Nataq pisunqami fuerte rumikunawan, yuraq rumikunawan, marmolwan chaynulla jacinto rumikunawan lucichikasha karan.

⁷Chaynullami oromanta rurakasha riqchaq vasokunapi upyayaranllapa. Chaqa mandakuq munashannumi vinoqa kusa achka karan. ⁸Pero mandakuqqami wasinpi iman kaqkunata rikaqkunataqa tukuyninta mandasha karan kaynu nir: Tukuylami pay munashannu upyanqallapa, amami mayqantapis amalasqa upyachinkillapachu, nir.

⁹Chaynullami mandakuq Vastipis mandakuq Asueropa mandakuna wasinpiqa kusa shumaq fiestata tukuyla warmikunapaq ruraran.

¹⁰Nataq siete kaq diapiqami mandakuq Asueroqa vinota upyashanrayku kusa alegre kar, siete capakasha runakunata mandaran. Paykunaqa karan: Mehumán, Bizta, Harbona, Bigta, Abagta, Zetar chaynulla Carcas ima. Tukuy paykunaqami mandakuq Asuerota serviyaran. ¹¹Chaymi paykunaqa mandakuq Vastitaqa coronata umachir, mandakuqpa naypanman apananpaq karan. Chayna tukuyla runakuna chaynulla kusa nisha runakuna ima kusa nasquy kashanta rikananpaq. Chaqa kusa nasquymi karan. ¹²Pero mandakuq mandashan capakasha runakunataqami mandakuq Vastiqa mana kasur mana shamuranchu. Chaymi mandakuqqa kusalata piñakuran.

¹³Chaynu piñakushanraykumi mandakuqqa leykunata intrakaq runakunata tapukuran. Chaqa mandakuqwan ima mana allin katinqami leyta chaynulla karanla kaqpaq intrakar yaçhaqkuna rikaqllapa. ¹⁴Nataq mandakuqpa kusa riqsinan runakunaqami kaykuna karan: Carsena, Setar, Admata, Tarsis, Meres, Marsena chaynulla Memucán ima. Kay siete runakunaqami Persia chaynulla Media nacionmanta kusa nisha runakuna kar, mandakunan wasipi mandakuqtaqa yanapar, mandakushanpiqa paykuna ikillan mandakuqqa karan. ¹⁵Chayraykumi mandakuqqa paykunata tapur kaynu niran:

—Ley nishannuqa, ¿Imatataq rurayta puytinchik mandakuq Asuero mandashan capakasha runakunata mandakuq Vasti mana kasushanpaqqa?

¹⁶Mandakuqpa chaynulla kusa nisha runakunapa naypanpimi Memucanqa niran:

—Mandakuq Vastiqami mana mandakuqpa contranlachu uchakusha. Ashwanmi tukuy kusa nisha runakunapa chaynulla mandakuq Asuero mandakuyashan tukuyula provinciapi kaq runakunapa contran ima uchakusha. ¹⁷Chaqa mandakuq Vasti mana allin tukushantaqami tukuyula warmikuna yaĉhanqallapa. Chaymi paykunaqa runanllapata manana respetarchu kaynu ninqallapa: “Mandakuq Asueroqami kaĉhakuran mandakuq Vastitaqa paypa naypanman apananllapapaq. Pero payqami mana rinaranchu”, nir. ¹⁸Mandakuq Vasti mana allin tukushantaqa Persia chaynulla Media nacionmanta kaq warmikuna yaĉharqa, kusa nisha mandakuqkunataqa tukuyinta willanqallapa. Chaymi ukmantana rikanakur piñachinakur ima kawsanqallapa. ¹⁹Chaqa mandakuqta allinta yarpuchiyatinga, mandakuqninchikqa uk leyta ruratin, Persia chaynulla Media nacionpa leyninkunapa pullanna escribikanqa respetananllapapaq. Chay leyqa kaynu ninqa: “Mandakuq Asueroqa naypanmanqa mandakuq Vastitqa amana rinqachu”, nir. Chaymi mandakuqqa Vastipa lugarnin uk kusa allin warmita mandakuq kananpaqqa nombranqa. ²⁰Chay ley rurashantaqa, tukuyula mandakushanpi yaĉhanqallapa. Chaynumi tukuyula warmikunaqa runanllapata respetanqallapa, kusa nisha kaqkunata chaynulla mana cuentachaypaqla kaqkunata ima.

²¹Chaqa mandakuqta chaynulla kusa nisha kaq runakunatapis kay rimaykunaqa shumaqta yarpuchitin, Memucán nishannulla mandakuqqa ruraran. ²²Cada provincia escribishannu chaynulla cada pueblo rimashannu, mandakuqqa tukuyula provinciakunaman cartakunataqa kaĉharan. Chaqa yaĉhananllapapaqqa paykunapa rimayninpi niyaq: “Cada runakunami paykunapa wasinpiqa jefe kanqa”, nir.

Estertami mandakuq kananpaq nombraranllapa

2 ¹Uk tiempo pasashana katingami, mandakuq Asueroqa piñakushanmanta shunqukarnaqa, Vastitpaq chaynulla mana allin tukutin paypa contran leyta rurashanpaq ima yarpuran. ²Chaymi mandakuqqa servikuqninkunaqa niranllapa: “Mandakuqpaqqa kusa shumaq

shipashkuna manaraq runawan punushata maskayllapa. ³Mandakuq-gami tukuylla provincia mandakushanpiqa runakunata nombranqa, tar mandakushan Susamanqa tukuylla shipash manaraq runawan punusha-kunataqa, warmikuna tayashan wasiman apananllapapaq. Chaypiqami mandakuqpa warmikunata rikaq capakasha runa Hegai cuidar, pay-kunataqa kusa shumaqta mudachinqa. ⁴Chaqa mandakuqta shumaqta yarpuchiq shipashqami, Vastipa lugarninna mandakuq kanqa”. Kayku-naqami mandakuqtaqa shumaqta yarpuchitin, chaynu ruraran.

⁵Nataq tar mandakushan Susapiqami Benjamín ayllumanta judío runa Jairpa wamran Mardoqueo karan. Jairpa taytanqa Simeí chaynulla Simeipa taytanqa Cis karan. ⁶Chaqa Babiloniapi manda-kuq Nabucodonosormi, Judapi mandakuq Jeconiaswan pullata Mardoqueoataqa Jerusalemanta apasha karan. ⁷Pero Mardoqueoqami tiunpa warmi wamran Hadasataqa wakcha katin criakusha karan. Chay payllatami niqllapapis Ester. Payqami kusa nasqy shipash karan. Chaymanta taytanwan maman wanutinqa, Mardoqueoqa wamranta yupay criakuran.

⁸Mandakuqpa leyninta yaêharllapaqami, tar mandakushan Susa-manqa achka shipashkunata tantamuranllapa, Hegai rikar cuidanan-paq. Chaynullami Estertapis mandakuqpa wasinman apatinllapaqa, chaypiqa warmikunata cuidaq Hegai rikar cuidayaq. ⁹Pero Ester-qami nasqy kar, Hegaitaqa kusa shumaqta yarpuchitin, payqa kusa shumaqta mudachir, shumaq mikuykunata qararan. Chaynullami mandakuqpa wasinmanta siete shipashkunata akrrar Esterta qur, war-mikunapa wasin kusa shumaq kaqninman aparar. ¹⁰Nataq Esterqami pueblunpaq chaynulla ayllunkunapaqqa mana imatapis rimaran-chu. Chaqa Mardoqueoqami mandasha karan mana rimananpaqchu. ¹¹Mardoqueoqami warmikunapa wasinpa patiunpa naypanpi cada día puriyaran, Estertaqa shumaqtachu rikayanllapa nir yaêhananpaq.

¹²Nataq shipashkunataqami doce mesesta alli kamakachir, kusa nasqyta mudachiqllapa. Chaymi cuerpuntaqa seis mesesta mirrapa

aceitinwan chaynulla wakin seis mesestaqa mutkiypaqla perfume-kunawan chaynulla warmikunapa salakunankunawan ima salaq-llapa. Chaymanta tukuy chaykunata ruraraqami, mandakuq Asueropa naypanman shipashkunaqa turnanakur cada uno qimikaqllapa.

¹³Chaymi uk shipash mandakuqpa naypanman qimikananpaqqa, tukuy ima ministishantapis quqllapa, alli kamakar nasquyta mudakur, warmikunapa wasinmanta mandakuqpa wasinkaman rinanpaq.

¹⁴Chaynu tarde rirqa, allaqnin diaqa warmikunapa ishkay kaq wasinman pasatinqa, mandakuqpa shipashninkunata cuidaq capakasha runa Saasgazna rikar cuidaq. Chaymi chay shipashkunaqa mandakuqmanqa manana qashanqa qimikaqchu. Ashwanmi pay rikayta munar shutinpi qayachitinla qimikaq.

¹⁵Chaymanta Mardoqueopa tiun Abihailpa wamran Ester mandakuqpa naypanman qimikananpaq turnun çhamutinqa, mandakuqpa warminkunata cuidaq capakasha runa Hegai nishanlata apar, mana imatapis masqa mañaranchu. Chaqa Estertaqami tukuyula shumaqta rikayaqllapa. ¹⁶Nataq Asuero siete añota mandakuyatinmi, Tebet shutiq diez kaq mesespi, Estertaqa Asueropa mandakuna wasinman aparantllapa. ¹⁷Tukuyula wakin warmikunamantaqa mandakuqqa Esterta kusalata munaran. Nataq pullanpi kaq wakin shipash manaraq runawan punushakunamantaqa, Esterta shumaqta rikar llakiparan. Chaymi mandakuqqa coronata umachir, Vastipa lugarninna mandakuq kananpaq nombraran. ¹⁸Chaymantaqami mandakuqqa Esterpaq, kusa nisha tukuy runakunapaq chaynulla servikuqninkunapaq ima kusa shumaq fiestata ruraran. Chaynullami provinciakunapipis impuestotaqa tantyarkaqtana pagrakuranllapa. Chaynullami mandakuqqa llakipakushanrayku, tukuy ima kaqkunata repartikunanllapapaq mandakuran.

Mardoqueomi yaçharan mandakuqta çhiqnir wanuchinaqkunapaq

¹⁹Chaymanta ishkay kutipaqna manaraq runawan punusha shipashkuna tantakayatinllapaqami, mandakuqpa punkunpa yatanpi

Mardoqueoqa tayaran. ²⁰Pero Mardoqueo mandashannullami, Esterqa pueblunpaq chaynulla ayllunkunapaqqa manaraq imatapis rimashachu karan. Chaqa Mardoqueo nishannullami, Esterqa imatapis rurayaran, imanutaq paypa pullan katin yaĉhachishannulla. ²¹Chay diakunapiqami Mardoqueoqa mandakuqpa punkunpa yatanpi tayaran. Chaynullami mandakuqpa ish kay capakasha runa Bigtanwan Terespis punkupi cuidakuyaran. Pero paykunaqami piñakushanllaparayku, mandakuq Asuerotaqa wanuchinanpaq parlasha karanllapa. ²²Chaymanta Mardoqueo chaykunapaq yaĉharqa, mandakuq Esterta parlaran. Esterqami Mardoqueoqa shutinpi mandakuqtaqa willaran. ²³Chaykunapaqqa tapukur, chiqapta yaĉharqa, chay ish kay capakasha runakunataqa horcaranllapa. Chaynullami tukuy kaykunaqa mandakuqkunapa Crónicas librunpi escribikaran.

2. AMANMI TUKUY ISRAELITAKUNATA WANUCHINARAN (3.1—5.14)

Amanmi israelitakunata wanuchinanan

3 ¹Tukuy kaykuna pasatinnaqami, Agag ayllumanta Hamedatapa wamran Amantaqa, mandakuq Asueroqa, paypa pullan kaq kusa nisha runakunamantaqa kusa respetakasha kananpaq nombrran. ²Chaymi mandakuna wasipa punkunpiqa, mandakuqpa tukuylla oficialninkunaqa Amanpa naypanpi qunqurir pukĉhiraqllapa. Chaqa mandakuqqami chaynu nir mandakusha karan. Pero Mardoqueoqami Amantaqa mana respetarchu, naypanpiqa mana qunquriran chu. ³Chayraykumi punkunpi kaq mandakuqpa oficialninkunaqa Mardoqueoqa tapur niranllapa: ¿Imapaqtaq mandakuq nishankunataqa mana kasuyanki? ⁴Chaynumi paytaqa cada día willaqllapa. Pero Mardoqueoqami judío kani nir willashanrayku paykunataqa mana kasuqchu. Chaykunapaqmi Amantaqa willaranllapa Mardoqueoqachu chay rimashannulla shachinakunqa nir.

⁵Amanqami cuentata qukaran Mardoqueoqa mana respetar, naypanpiqa mana qunquriyanchu nir. Chaymi kusa saqrata piñakuran.

⁶Pero Mardoqueoqa mana paylatachu wanuchinanan. Chaqa willashami karanllapa Mardoqueoqa ima pueblomanta nirmapis. Chayraykumi Asueropa mandakuyninpi kaq judiokunataqa, Amanqa tukuyninta wanuchir tukchinanan.

⁷Asuero doce aňotana mandakuyatin, punta mes Nisán shutiqpiqa, ima día ima meses kanqa nirmapis yaĉhananllapapaq, Amanpa naypanpiqa Pur shutiqpi sorteakuranllapa. Chaynumi Adar shutiq doce kaq mesespi ishkiran. ⁸Chaymi Amanqa mandakuq Asuerota niran:

—Tukuy la provincia mandakushaykipiqami, kan uk pueblo enterunpi shikwakasha. Paykunapa leyninkunapis, tukuy pueblokunamantaqa ukman. Chaynullami mandakuqpa leyninkunatapis mana kasunchu. Nataq kawsananpaq dejananpaqqa, mandakuqpaqqa mana allinchi. ⁹Chaqa mandakuqta allinta yarpuchiyatinqa, uk leyta rurantaq limpu tukchinanpaq. Chaymi tukuy ima kaqkunata rikaqkunataqa, trescientos treinta mil kilo platata qushaq. Chayna mandakuna wasipa qillay ĉhurakunanpi quedantaq.

¹⁰Chaymi mandakuqqa makinmanta sortijanta urqur, judiokunata ĉhiqniq Agag ayllumanta Hamedatapa wamran Amanta makyar, ¹¹kaynu niran:

—Chay plata qukunayanki chayqa qamllapaq kanqa. Chay pueblowanqa munashaykinulla imatapis ruray.

¹²Chaymantaqami punta mesespa trece kaq dianpi mandakuqqa secretariunkunata qayachimuran, Amán mandakushannulla tukuy ninta escribinanpaq. Chaqa mandakuqpa gobernadorinkunaman, provinciapi kaq capitankunaman chaynulla cada pueblopi kusa nisha runakunaman, cada provinciapi kaq rimashannulla chaynulla escribishannulla ruraran. Chaymi mandakuq Asueropa shutinpi escribir, mandakuqpa sortijanwan sellaran. ¹³Chaynullami mandakuqpa

tukuyla provincia mandakushanmanqa kunachikuqkunawan cartakunataqa kaçharan. Chay cartapiqa judiokunataqa musu kaqkunata, ruku kaqkunata, wamra kaqkunata chaynulla warmikunata ima wanuchir tukchinanllapapaq mandakuran. Chaymi Adar shutiq doce kaq mesespa trece dianpiqa, chay dialla wanuchir, tukuy iman kaqkunata aypakunqallapa. ¹⁴Chayna ley escribikashanpa copiantaqa cada provinciapi qukunqallapa tukuy pueblopi yaçhananllapapaq. Chaynumi chay diapaqqa tukuyla alli kamakasha kanqallapa. ¹⁵Chayraykumi mandakuq mandakushannulla kunachikuqkunaqa utqaylla riranllapa. Chaynullami ley rurakashanpaqqa, mandakuyashan Susa pueblopis yaçharanllapana. Chaykamanqami mandakuqwan Amanqa tasha upyayaranllapa. Nataq Susapi kaqkunaqami limpu dispantakasha karanllapa.

Estermi pueblunpaq mañakunanpaq arnikuran

4 ¹Mardoqueo tukuy chaykunapaq yaçharqa, raçhpankunata llikir, saqalla raçhpata yakakur, umanman uçhpata itar, kusata llakishanrayku waqar pueblotaqa riyaran, ²mandakuna wasipa punkunman çhanankaman. Pero saqalla raçhpata yakakusha karmi, mandakuna wasimanqa mana yaykuyta puytiranchu. ³Chaynullami mandakuqpa leynin tukuyla provinciakunaman çhatinqa, judiokunaqa kusata llakishanllaparayku ayunar waqaranllapa. Chaynullami wakinkunapis saqalla raçhpata yakakur, uçhpapa ananman usuraranllapa.

⁴Mandakuq Esterpa kaq shipashkuna chaynulla capakasha runakuna rir willatinqa, payqa kusalata llakishanrayku raçhpakunata kaçharan, Mardoqueoqa saqalla raçhpanta urqur yakakunanpaq nir. Pero payqami mana munaranchu. ⁵Chaymi Esterqa payta servinanpaq mandakuq çhurashanmanta capakasha runakunapa uknin Hatacta qayachimur mandaran, Mardoqueoqa rir tapunanpaq ima pasatinshi tukuy chaykunata rurayan nir.

⁶Chaymantaqami Hatacqa pueblopa parquinpi kaq mandakuna wasipa punkunpa naypanman Mardoqueota rikaq riran. ⁷Chaymi Mardoqueoqa tukuy ima pasashankunapaq parlaran. Chaynulla willaranpis Amanqa qillayta arnikusha mandakuqpa qillaynin êhurananman êhuratin, judiokunata wanuchinanllapapaq nir. ⁸Chaynullami judiokunata wanuchinanpaq Susapi ley rurakashapa copianta ima quran Esterta rikachitin yaêhananpaq. Chaynullami willaranpis Esterqa mandakuqman rir willar pueblunpaq rogatin llakipananpaq nir.

⁹Nataq Hatac tikrakamurqami Mardoqueo nishankunata Estertaqa parlaran. ¹⁰Chaymi Esterqa Hatacqa mandaran Mardoqueota kaynu ninanpaq: ¹¹“Mandakuqpa tukuyta oficialninkuna chaynulla provincia mandakushanpi kaq runakunapis uk ley kan nir yaêhayanllapa. Chay leypiqa niyan: Manaraq mayqantapis qayachitin, warmi kar manaqa ullqu karmapis patioman rir mandakuqta rikananpaq yaykuqqa, wanuyanqa nir. Ashwan mandakuqqa oromanta rurakasha varata chay mayqanmanêchi chutarachiyan chayla kawsayanqa nir. Chaynullami kay treinta diakunapiqa mandakuqqa nuqataqa mana qayamashachu rir rikanaypaqqa”.

¹²Ester nishankunapaq Mardoqueo yaêharqa, ¹³mandakuran Esterta willananpaq kaynu nir: “Amami yarpuychu wakin judiokunata wanuchitinllapa mandakuqpa wasinpi kar, washakayashaq nirqa. ¹⁴Chaqa kay tiempopi mana imatapis rimar uyaralla katkiqa, judiokunata washananpaqqa uklawmanta shamunqa. Pero qam chaynulla taytaykipa ayllunkunaqa wanunqallapa. Ashwanmi qamqa yanapamanaykillapapaq mandakuq kanaykipaqqa nombrashushallapa kanqa”.

¹⁵Chaymi Esterqa Mardoqueota willananpaq kaynu niran:

¹⁶“Susaman rir tukuyta judiokunata tantar, nuqapaq ayunar kimsa diata, kimsa tutata ama mikurchu chaynulla yakutapis ama upyankillapachu. Chaynullami nuqapis pullay kaq shipashkunawan

ayunashaqlapa. Chaqa mana ley nishannulla katinmapis, rir mandakuqtaqa rikashaq. Chaynulla wanuypaq karmapis wanushaq”. ¹⁷Chaymi Mardoqueo rirqa, Ester mandashannulla tukuy imatapis ruraran.

Estermi kusa shumaq fiestata ruraran

5 ¹Kimsa kaq diapiqami Esterqa mandakuna raçhpankunata yakakur, mandakuna wasipa ruri patiuñman rir, mandakuqpa salanpa naypanpi sharan. Chaqa mandakuqqami punku yaykunapa naypanpi tar mandakuna samanapi tayaran. ²Chaymantaqami

Esterta patiopi shaqta rikarqa, mandakuqqa kusa shumaqta rikar makinpi purichiyashan oromanta varataqa paylawman chutarachir. Chaymi Esterqa qimikar varapa puntanta kamaran.

³Chaymantami mandakuqqa niran:

—Mandakuq Ester, ¿Imataq pasashun? ¿Imatataq munayanki? Mandakushaymanta lamitarmatapis qamtaqa qushayki. ⁴Chaymi Esterqa niran:

—Taytituy mandakuq, shumaqta yarpuchishutingami, kusa shumaq fiestata rurayashayman Amanwan shamuy.

⁵Chaynu nitinmi mandakuqqa Amanpaq utqaylla mandakuran, Ester mañashannulla rurananpaq nir.

Chaynumi mandakuqwan Amanqa, Ester kusa shumaq fiestata rurayashanmanqa riranllapa. ⁶Chaymanta vinota upyayatinllapanaqa, mandakuqqa Esterta qashan niran:

—Willamay, ¿Imatataq munayanki qushunaypaq? ¿Imatataq mañamanki? Mandakuyashaymanta lamitarmatapis munatkiqa qushayki.

⁷Esterqa niran:

—Kaymi yarpur mañashushayqa: ⁸Taytituy mandakuq, shumaqta rikamayay chaynulla yarpur mañashushayta qumanaykipaq karqa, qashan allaqmanta kusa shumaq fiestata qamkunapaq rurayashayman, Amanwan shamuy. Chaypina yarpuyashaytaqa willashayki.

Amanmi Mardoqueota kusata êhiqniran

⁹Chay diaqami Amanqa kusa alegre riran. Pero mandakuna wasipa punkunpi, paypa naypanpi Mardoqueo mana shariqta chaynulla mana kuyuqta rikarqa, Mardoqueoopa contran kusa saqrata piñakuran. ¹⁰Chaynumapis mana imanachirchu, Amanqa wasinman rir, amigunkunata chaynulla warmin Zeresta ima qayachimuran. ¹¹Chaymi paykunataqa willaran tukuy iman kaqkunapaq, kusa achka wamrankunapaq, mandakuq tukuy ima kaqkunapi kusa runa

nishanpaq chaynulla imanumi mandakuqpa oficialninkunamanta chaynulla kusa nisha runakunamanta kusa respetakasha kashanpaq ima. ¹²Chaynullami Amanqa niranpis:

—Mandakuq Esterqami kusa shumaq fiestata rurashanmanqa mana mayqantapis mandakuqwan shamunqa nishachu, ashwanmi nuqalata. Chaynulla allaqmantapis payqa mandakuqwan pullata invitamasha. ¹³Pero mandakuna wasipa punkunpi judío Mardoqueo taqta rikatiyqa, tukuy kaykunaqa nuqapaqqa mana kanman yupay.

¹⁴Chaymi warmin Zereswan tukuy amigunkunaqa niran:

—Veinticinco metro mediq qiruta rurachikuy. Chaynullami mandakuqtaqa allaqmanta willanki, Mardoqueotaqa chaypi warkunanpaq. Chayna kusa shumaq fiestamanqa mandakuqwan kusa alegre rinki.

Amantaqami kaykunaqa shumaqta yarpuchitin, chay qirutaqa rurachikuran.

3. ESTERWAN MARDOQUEOMI JUDÍO PUEBLOTA WASHARAN (6.1—9.19)

Mardoqueomi kusa riqsikashapaq tikrakan

6 ¹Mandakuqqami chay tutaqa mana punuyta puytirchu, mandakuqkunapa crónicas librunta apachimutin naypanpi liyiranllapa. ²Chaymi mandakuna wasipa punkunpi cuidakuq capakasha runakuna Bigtanwan Teres mandakuq Asuerota wanuchiyta yarpushanpaq Mardoqueo rimashantaqa, chay libropi escribikashata tari-ranllapa. ³Chayraykumi mandakuqqa niran:

—Mardoqueo rimashanpaqqa, ¿imatataq rurashallapa kusa riqsikasha kananpaqqa?

Mandakuqpa servikuqninkuna chaynulla oficialninkunaqa niranllapa:

—Paypaqqami mana imatapis rurakashachu.

⁴Mandakuna wasipa waqta pationmanqami Amanqa chayraqta çhamusha karan, mandakuqta roгатin, kamakachishan qirupi Mardoqueota warkunanllapapaq.

Chaymi mandakuqqa niran:

—¿Pitaq patiopiqa puriyan?

⁵Servikuqninkunaqa mandakuqta niran:

—Patiopiqami Amán shayan.

Mandakuqqa niran:

—Yaykamunqa ruriman.

⁶Nataq Amán yaykutinqami, mandakuqqa niran:

—¿Imatataq rurayta puytinchik mandakuq munashannu mayqan runapis kusa riqsikasha kananpaqqa?

Amanqami paylla niyaran: “¿Mayqantana mandakuqqa nuqamantaqa kusa riqsikasha kanantaqa munayanqa?”

⁷Amanqami mandakuqta niran:

—Mandakuq munashannu mayqan runapis kusa riqsikasha kanapaqqami, ⁸apamuyllapa mandakuq yakakunan raçhpata, tar purinan caballota chaynulla umachiyllapa mandakuqpa coronanta ima. ⁹Chay raçhpawan caballotaqa, mandakuqpa kaq kusa riqsikasha runata quyllapa, payna mandakuq shumaqta rikashan runataqa mudachinapaq. Chaymantaqami caballopi pueblopa parquinman apatin, naypanpiqa kaynu ninqallapa: “Kaynumi rurakanqa mandakuqpaq kusa riqsikasha runawanqa”, nir.

¹⁰Chaynu nitinmi mandakuqqa Amanta niran:

—Qam rimashaykinullami utqaylla raçhpata aypamur chaynulla caballota apamur, mandakuna wasipa punkunpi taq judío Mardoqueotaqa chaynu ruray. Chaynullami rimashaykinulla tukuy-ninta ruranki mana imatapis dejarchu.

¹¹Chaynumi Amanqa raçhpata aypamur mudachir caballoman tachirqa, pueblopa parquinman apar, naypanta rir kaynu niran: “Kaynumi rurakanqa mandakuqpaq kusa riqsikasha runawanqa”, nir.

¹²Chaymantaqami Mardoqueoqa mandakuna wasipa punkun-manna tikrakaran. Nataq Amanqami kwashalla tukur umanta pampakur, utqaylla wasinman riran. ¹³Chaymantami Amanqa warmin Zeresta chaynulla tukuy amigunkunata tukuy ima pasashan-kunata parlatinqa, payta consejaqninkunawan warmin Zeresqa niran-llapa:

—Mardoqueowan mana allinta ruraq qallarisha karqa, judío kashanrayku paypa contranqa mana puytinkichu. Ashwan qamtaqa chiqapta venceshunqa.

¹⁴Nataq paykuna Amanwan parlayatinmi, mandakuqpa kaq capakasha runakuna çhar, Ester kusa shumaq fiestata rurashanman Amantaqa utqaylla aparanllapa.

Amán wanushan

7 ¹Mandakuqqami Amanwan mandakuq Ester kusa shumaq fiesta rurayashanman riran. ²Chaynullami ishkaq kaq diapiqa vinota upyayatinllapaqa, mandakuqqa Esterta niran:

—Mandakuq Ester, ¿imatataq mañakumayanki qushunaypaqqa? ¿imatataq munayanki? Ashwanmi mandakuyashaymanta lamitarmatapis qushayki.

³Chaymi mandakuq Esterqa niran:

—Taytituy mandakuq, shumaqta rikamayay allinta yarpuchishutinqa, kaykunatami mañakushunaypaqqa yarpusha kani. Dejamay kawsanaypaq chaynulla puebluytapis dejay kawsananpaq. ⁴Chaqa nuqawan puebluyqami rantikukasha kanillapa wanuchikar tukchikana-yllapapaq. Nataq servikuqkuna kanayllapapaq rantikumashallapa katinqa, mana imatapis rimanaytachu. Chaqa chaypaqqami mandakuqtaqa mana qillakachiyaymanchu.

⁵Mandakuq Asueroqa Esterta niran:

—¿Pitaq chayqa? ¿Maypitaq chay runa kusa saqrata yarpur mana allinta rurashay chayqa?

© 1996 David C. Cook

⁶Esterqa niran:

—Chay çhiqnikur mana allinta ruraqqami, ¡kay malo Amán!

Chaymi Amanqa mandakuqpa chaynulla mandakuq Esterpa naypanpiqa kusalata manchakuran.

⁷Chayraykumi mandakuqqa kusa saqrata piñakur, kusa shumaq fiestamantaqa vinota dejar, mandakuna wasipa huertanman riran.

Pero Amán quedarqami mandakuq Estertaqa kusata rogaran, dejatin kawsananpaq. Nataq Amanqami cuentata qukaranna manda-

kuqqa wanuchinanpaq yarpusha nir. ⁸Mandakuq mandakuna wasipa

huertanmanta kusa shumaq fiesta rurakashan salaman tikrakamutinqa, sillanpi Ester tayatin, Amanqa payman kusata qimikasha karan. Chaymi mandakuqqa kusa fuerteta niran:

—¿Wasiypimapischu mandakuq Estertaqa amalas aypar pununayanki?

Mandakuq chaykunata rimatinqami, Amanpa qaqlanta vendaranllapa. ⁹Chaynullami capakasha kaq runakunamanta mandakuqta serviq Harbonaqa niran:

—Amanpa wasinpiqa veinticinco metro mediq qiru shayan. Chaytaqami Amanqa Mardoqueopaq ruraran. Paymi mandakuqpaqqa allinta rimasha karan.

Chaymi mandakuqqa niran:

—Chay qirupi warkuyllapa, nir.

¹⁰Chaymi Amantaqa Mardoqueopaq rurashan qirupi warkuranllapa. Chaynumi mandakuqqa piñakushanmantaqa shunqukaran.

Asueromi judiokunata yanapananpaq leyta ruraran

8 ¹Chay diallami mandakuq Asueroqa judiokunata çhiqniq Amanpa tukuy iman kaqkunataqa mandakuq Esterta quran. Chaynullami Mardoqueopis mandakuqpa naypanman riran. Chaqa Esterqami willasha karan Mardoqueoqa paypa ayllun nir. ²Chaymi mandakuqqa Amanta qushan sortijata tikramur yakakushantaqa, urqur Mardoqueota quran. Chaynullami Esterpis Amanpa iman kaqkunata rikananpaqna Mardoqueotaqa quran.

³Esterqami mandakuqqa çhakinman usurar waqar qashan rogaran, Agag ayllumanta saqrata ruraq Amán, judiokunapa contran ley ruranashantaqa chinqachinanpaq nir. ⁴Chaymi mandakuqqa oro-manta varata Esterlawman chutarachitin, Esterqa mandakuqpa naypanman shar, ⁵kaynu niran:

—Taytituy mandakuq qam shumaqta rikamayar, allinta yarpuchi-shutin nuqawan alegre karqa, Agag ayllumanta Hamedatapa wamran

Amán leyta rurar, tukuyla provincia mandakushaykipi judiokunata wanuchinanllapapaq cartakunata kaçhashantaqa mandakuy chinqachinanllapapaq. ⁶Chaqa manami munayanichu puebluyman chay qischakaykuna shamunanpaqqa. Chaynulla mana munayanichu aylluykunata wanuchir tukchinanllapapaqqa.

⁷Chaymi mandakuq Asueroqa, mandakuq Esterwan judío Mardoqueotaqa niran:

—Nuqaqami Amanpa tukuy iman kaqkunata Esterta qusha kani. Chaynullami judiokunapa contran alsakasha katin, Amantaqa qirupi warkushallapa. ⁸Chayraykumi qamkunaqa allinta yarpushaykillapana, mandakuqpa shutinpi judiokunamanqa escribir, mandakuqpa sortijanwan sellayllapa. Chaqa mandakuqpa shutinpi uk leyta escribir mandakuqpa sortijanwan sellatinllapaqami, manana mayqanpis chinqachiytaqa puytinqanachu.

⁹Chaymi Siván shutiq kimsa kaq mesespa veintitrés dianpi, mandakuqpa secretariunkunataqa qayachimuranllapa. Mardoqueo mandakushannullami, India nacionmanta Etiopía nacionkaman kaq ciento veintisiete provinciakunamanqa judiokunaman, gobernadorkunaman, capitankunaman chaynulla provinciapi kaq kusa nisha runakunaman ima tukuy imatapis escribiran. Chaqa cada provincia paykuna rimashannulla chaynulla escribikushannulla ruraranllapa. Chaynullami judiokunapaqpis paykuna rimashannulla chaynulla escribikushannulla ima ruraranllapa. ¹⁰Chaynullami mandakuq Asueroqa shutinpi escribir, mandakuqpa sortijanwan sellar, mandakuqpa kaq kusata kallpaq caballokunapi cartakunataqa kunachikuqkunawan kaçharan. ¹¹Chay cartakunapiqa mandakuqqa nisha karan, tukuy pueblokunapi taq judiokunaqa tantanakur vidanllapataqa washananllapapaq. Chaynulla pueblopi kaq manaqa provinciapi kaq armayjunkuna, paykunapa wamrankunapa chaynulla warminkunapa contran shamutinllapaqa, wanuchir tukchir çhiqniqninkunapa iman kaqkunata aypakunanllapapaq. ¹²Chaytaqami mandakuq Asueroqa

tukuyla mandakushan provinciapiqa, Adar shutiq doce kaq mesespa trece kaq dianpi ruranqallapa.

¹³Tukuy pueblopi yaĉhananllapapaq leypa copiantaqa cada provinciapi qukunqallapa. Chaynullami chay cartapiqa niyaq, judiokunaqami chay diaqa kamakasha kanqa ĉhiqniqninkunata wanuchinanllapapaq. ¹⁴Chayraykumi mandakuq nishannulla kusata kallpaq caballokunapi kunachikuqkunaqa utqaylla riranllapa. Chaynullami tar mandakunan Susapipi ley escribikashanpaqqa yaĉharanllapana.

¹⁵Chaymantaqami Mardoqueoqa yuraqwan azul rurakasha mandakuna raĉhpata yakakur, oromanta atun coronata umakur chaynulla shumaq linomanta rurakasha morada raĉhpata qatakur, mandakuqpa naypanmantaqa lluqshimuran. Chaymi Susapi kaqkunaqa kusata alegriyanllapa. ¹⁶Chaynullami judiokunaqa allinta yarpur, kusata alegriyanllapa. ¹⁷Cada provinciaman chaynulla cada puebloman mandakuqpa leynin ĉhatinqami, chay diaqa judiokunaqa shumaqta yarpur, kusata alegriyar, kusa shumaq fiestata ruraranllapa. Chaqa judiokunata kusalata manchashanllaparaykumi, wakin runakunapis judiopaqna tikrakanllapa.

Judiokunami ĉhiqniqninkunata wanuchiran

9 ¹Adar shutiq doce kaq mesespa trece kaq dianpimi decretotaqa mandakuq nishannulla ruraranllapa. Chay diaqami judiokunata ĉhiqniqkunaqa vencionpaq yarakuyanllapa. Pero manami chaynuchu pasaran. Ashwanmi judiokunaqa ĉhiqniqninkunata vencionanllapa. ²Chaymi mandakuq Asueropa tukuyla provincia mandakushan pueblunkunapi kaq judiokunaqa, chay ĉhiqniqninkuna mana allinta ruranaqkunataqa vencionanllapapaq tantanakuranllapa. Chaqa tukuyla runakuna kusata manchashanllaparayku, paykunataqa mana mayqanpis vencyetaqa puytiranllapachu. ³Chaynullami provinciapi kaq tukuyla kusa nisha runakuna, gobernadorkuna, capitankuna chaynulla mandakuqpa oficialninkuna ima judiokunataqa

yanaparanllapa. Chaqa tukuylami Mardoqueoetaqa kusata mancharanllapa. ⁴Mardoqueoqami mandakuqpa mandakunan wasinpiqa kusa nisha runa karan. Chaynullami tukuyla provinciapi kaqkunamapis kusata riqsiyananllapa. Chaynumi Mardoqueoqa cada día kusa nisha runapaq riqsikaran.

⁵Chayraykumi judiokunaqa tukuyla çhiqniqninkunataqa espadallawan wanuchir tukchiranllapa. Chaynumi çhiqniqninkunawanqa munashanta ruraranllapa. ⁶Nataq mandakuq mandakuyashan Susa pueblopiqa, judiokunaqa quinientos runakunata wanuchiranllapa. ⁷Chay wanuchishanllapaqa kaykuna karan: Parsandata, Dalfón, Aspata, ⁸Porata, Adalía, Aridata, ⁹Parmasta, Arisai, Aridai chaynulla Vaizata ima. ¹⁰Kaykunami karan Hamedatapa wamran Amanpa diez wamrankunaqa. Amanqami judiokunata çhiqniq. Pero iman kaqkunataqa mana aypakuranllapachu.

¹¹Chay diallami mandakuyashan Susapiqa michka wanushallapa nirmapis mandakuqtaqa willaranllapa. ¹²Chaymi mandakuqqa Esterta niran:

—Mandakuyashay Susapiqami, judiokunaqa quinientos runakunata chaynulla Amanpa diez wamrankunata ima wanuchishallapa. ¿Imatana rurasha kanqallapa mandakushay wakin provinciaku-napi kaqkunawanqa? ¿Imakunataq mañakumanayanki? Nuqa-qami qushayki. ¿Imakunataq masqa munayanki? Munashaykitami qushayki, nir.

¹³Chaynu nitinmi Esterqa niran:

—Taytituy mandakuq, allinta yarpuchishutinqami Susa pueblopi kaq judiokunaqa, ley nishannulla kanan día rurashanllapata allaqpis ruranqallapa. Nataq Amanpa diez wamrankunataqa qirupi warkunqallapa.

¹⁴Chaymi mandakuqqa Susapi chaynu rurananllapapaq mandakuran. Chaynullami Amanpa diez wamrankunataqa qirupi warkuranllapa. ¹⁵Chaynullami Susapi kaq judiokunaqa, Adar shutiq mesespa catorce kaq dianpi tantanakurllapa, trescientos runakunata chaypiqa wanuchiranllapa. Pero iman kaqkunataqami mana aypakuranllapachu.

Purim shutiq fiestata ruraranllapa

¹⁶Mandakuq mandakuyashan provinciaku-napi kaq wakin judiokuna chay êhiqniqninkunamanta vidanta washananpaq tantakarllapaqami, êhiqniqkunataqa setenta y cinco mil runakunata wanuchiranllapa. Pero iman kaqkunataqa mana aypakuranllapachu.

¹⁷Chaykunataqami Adar shutiq mesespa trece kaq dianpi rurar, chay mesespa catorce kaq dianllapi samar, chay diaqa kusa shumaq fiestata rurar alegriyanllapa. ¹⁸Pero Susa pueblopi kaq judiokunaqami, chay mesespa trece kaq chaynulla catorce kaq dianllapi tantanakuranllapa. Nataq quince kaq diapiqa samarllapa, kusa shumaq

fiestata rurar alegriyarannllapa. ¹⁹Nataq taksha pueblopi taq judiokunaqami, Adar shutiq mesespa catorce kaq dianpi kusa shumaq fiesta rurar alegriyarllapa, ukninllapa ukninllapa ima kaqkunata regalana-kuranllapa.

4. PURIM SHUTIQ FIESTATA RURANANLLAPAPAQ NIRANLLAPA (9.20—10.3)

²⁰Mardoqueoqami kaykunata escribir, mandakuq Asueropa tukuylla provincianpi shipchala kaq largopi kaq tukuylla judiokunaman cartakunataqa kaçharan. ²¹Paykunataqa mandaran Adar shutiq mesespa catorce chaynulla quince kaq dianpiqa, cada año fiestata rurananllapapaq. ²²Chay diakunapimi çhiqniqninkunamanta washakashanta yarpunanllapapaq judiokunaqa fiestata ruranqallapa. Chay mesespi llakiyashanllapamantaqa alegriyarllapa fiestakunanllapapaq ima. Chaynulla chay diakunaqa kusa shumaq fiestata rurar alegriyar, cada ununllapa iman kaqkunataqa yatanpi taqkunaman chaynulla mana imayjun kaqkunaman ima regalokunata kaçhananllapapaq. ²³Chaymi judiokunaqa fiestata ruraq qallarishanllapataqa uk costumbre kanqa nir, Mardoqueo escribishannulla ruraranllapa. ²⁴Chaqa tukuylla judiokunata çhiqniq Agag ayllumanta Hamedatapa wamran Amanmi, judiokunata wanuchir tukchinanpaq yarpusha karan. Chaymi judiokunata wanuchir tukchinanpaqqa, Pur^a shutiq sorteota ruraran. ²⁵Nataq Ester mandakuqqa naypanman ritinqa, mandakuqqa uk cartata escribir mandakuran, judiokunapa contran Amán saqrata yarpushanqa payllapaq katin, wamrankunawan qirupi war-kunanllapapaq. ²⁶Pur nishanllaparaykumi, chay diakunataqa Purim shutichiranllapa.

Chaynullami cartapi niyashannu, paykuna rikashanllapanu chaynulla intrakashanllapanu ima, ²⁷paykuna, ayllunkuna chaynulla

^a 9.24 *Pur* Hebreo rimaypiqa Pur nirqa suerte niyan.

pullanllapa tukuy kaqkuna ima, imanuchi escribikashannulla, chay fiestataqa ishkay diata cada año rurananllapapaq nir judiokunaqa arnikuranllapa. ²⁸Tukuy ayllukuna, provinciapi kaqkuna chaynulla pueblokunapi kaqkuna ima chay diakunataqa yarpur fiestataqa ruranqallapa. Chaymi Purim shutiq diakunataqa judiokuna chaynulla ayllunkunapis tukuy tiempo yarpur, amana dejarchu fiestataqa ruranqallapa.

²⁹Chaymi Abihailpa warmi wamran mandakuq Ester chaynulla judío Mardoqueoqa, mandakuq kashanllaparayku, Purim shutiq fiestapaq ishkay kaq cartata escribieranllapa. ³⁰Asuero mandakuyashan ciento veintisiete provinciapi kaq tukuyta judiokunamanqa, shumaq chaynulla chiqap rimaykunawan cartata escribir kaçharanllapa. ³¹Judío Mardoqueo chaynulla mandakuq Ester escribir mandakushannulla, Purim shutiq fiestapaq diakunata rikashanllapataqa chiqaptana rurananllapapaq niran. Chaykunataqami paykunallapaq chaynulla ayllunkunapaq ima ruraranllapa, llakishanllapapaq chaynulla ayunokunata rurashanllapapaq ima yarpunanllapapaq. ³²Chaymi Ester mandakushannulla Purim shutiq fiestata chiqapta rurananllapapaqqa, uk libropi escribieranllapa.

Asueromi Mardoqueoataqa kusa nisha runapaq riqsiran

10 ¹Mandakuq Asueromi tukuyta pueblo mandakushanpi chaynulla mar yakupa yatanpi kaq pueblokunata imaqa impuestunta pagrakuchiran. ²Chaynullami Mardoqueo kusa nisha runa kashan, mandakuq kar tukuy imata rurashankuna chaynulla mandakuq Asuero kusa nisha runapaq riqsishankunaqa, ¿manachu Persiapi chaynulla Mediapi mandakuqkunapa crónicas librunpi escribikasha? ³Chaqa judío Mardoqueoqami mandakuq Asueropa ikillan mandakuq kar, tukuyta judiokunamantaqa kusa nisha runa karan. Chayraykumi payqa tukuyta ayllunkuna shumaqta kawsar, allinpi kananta munatin, tukuyta hermanunkunaqa shumaqta rikaqllapa.

